

Sygn. akt II CSK 105/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

Protokolant Anna Wasiak

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Lasów Państwowych -

Nadleśnictwo G. w Z.

przeciwko W. M., S. M.,

J.M. i M. S.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 27 sierpnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 października 2007 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz
pozwanym kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 15 października 2007 r. po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji powoda Skarbu Państwa – Lasów Państwowych, Nadleśnictwa G. w Z. oddalił apelację i zasądził od powoda na rzecz pozwanych [...] kwotę 5400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozstrzygnięcie uwzględniało następujące okoliczności :

1. Powód domagał się ustalenia, że Skarb Państwa nabył prawo własności nieruchomości opuszczonej na podstawie art. 34 ust. 1 lit.a dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. nr 13, poz. 87) stanowiącej użytki leśne o pow. 11,1963 ha (Kw nr [...], nry działek 452/1 i 277/2) oraz nieruchomości stanowiącej użytki leśne o pow. 11,1663 ha (Kw nr [...], nry działek 452/2, 452/3 i 277/3). Twierdził, że objął je we władanie przed dniem 5 kwietnia 1958 r. i w związku z tym podstawę nabycia stanowi również art. 9 ustawy z 12 marca 1958 r. o uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego, (Dz.U. nr 17, poz. 71 ze zm.). Przepis ten został oznaczony jako art. 16 wymienionej wyżej ustawy według tekstu jednolitego (Dz. U. 1989 r., nr 58, poz. 348 z późn. zm.) i pod tym nrem będzie dalej wskazywany. W stosunku do spornej nieruchomości toczyło się postępowanie o zasiedzenie z wniosku Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych, Nadleśnictwa G. zakończone prawomocnie oddaleniem wniosku.

Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie oddalił powództwo. Ustalił, że po zakończeniu wojny pełnoletni właściciele tych nieruchomości nie mogli z przyczyn politycznych ubiegać się o ich zwrot przed „odwilżą Gomułkowską„ (październik 1956 r.). Nadleśnictwo G. powstało w 1945 roku i obejmowało lasy państwowe oraz lasy upaństwowione po wojnie (dekrety o przeprowadzeniu reformy rolnej oraz o przejściu niektórych lasów na własność Państwa). Obszary należące do rodziny M., nabyte przed wojną, od 1948 r. były zalesiane przez Nadleśnictwo G. i ujmowane w planach gospodarczych urzędzenia lasów tego nadleśnictwa do 2003

r. W zbiorach archiwalnych nie ma dokumentów dotyczących objęcia nieruchomości w posiadanie, a Skarbu Państwa nie wpisano również jako właściciela w księdze wieczystej.

W 1999 r. założono natomiast księgi wieczyste dla nieruchomości pochodzącej ze zbioru hipotecznego rep. hip. nr 413 Parcela – M. 1 i 2, w którym jako właściciel działki nr 1 wpisany był J. M. a działki nr 2 T. M. Po odłączeniu z tego zbioru działek nr 452/2 i 452/3, 277/3 o łącznej pow. 111 663 m kw w księdze wieczystej Kw [...] (Sąd Rejonowy w Z.) wpisano pozwanych jako współwłaścicieli po $\frac{1}{4}$ części, natomiast w księdze wieczystej Kw nr [...] (Sąd Rejonowy w Z.) dla działek nr 452/1 i 277/2 o łącznej pow. 112 044 m kw wpisano J. M. i M. S. po $\frac{1}{4}$ części.

Oddalając powództwo o ustalenie oparte na art. 189 k.p.c. Sąd Okręgowy wskazał jako właściwe, postępowanie o uzgodnienie stanu prawnego wynikającego z księgi wieczystej ze stanem rzeczywistym, wskazane w art. 10 kwh.

Sąd Okręgowy wykluczył możliwość nabycia przez Skarb Państwa nieruchomości na podstawie art. 34 ust. 1 dekretu o majątkach opuszczonych i poniemieckich, ponieważ pozwani byli jej posiadaczami do 1948 r., a nie zachodzi wypadek przewidziany w art. 1 ust. 1 dekretu z 8 marca 1946 r. Utrata majątku nie miała związku z drugą wojną światową, gdyż w tym czasie nieruchomość była wydzierżawiona, a wywiezienie dzierżawcy ks. S. W. przez okupanta do obozu koncentracyjnego w Dachau, w 1941 r., gdzie poniósł śmierć, nie była zdarzeniem wyczerpującym hipotezę wskazanego przepisu. Utrata posiadania wynikała „raczej” z systemu politycznego narzuconego Polsce po drugiej wojnie światowej. Sąd zwrócił również uwagę na niedopuszczalność uznania nieruchomości za mienie opuszczone, gdyby zostało rzeczywiście przejęte na rzecz państwa w trybie dekretów o przeprowadzenia reformy rolnej lub nacjonalizacji lasów. Oceniając równoległe żądanie stwierdzenia nabycia przez powoda własności na podstawie art. 16 ustawy z 12 marca 1958 r. o sprzedaży nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego Sąd Okręgowy stwierdził, że przepis ten nie obowiązywał w dacie orzekania w rozpoznawanej sprawie, ponieważ utracił moc zgodnie z art. 58 pkt 2

ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw.

Sąd Apelacyjny oddalając apelację Skarbu Państwa, aprobował pogląd, że spór między osobami roszczącymi prawo do tej samej nieruchomości (spór o własność) powinien być rozstrzygany na podstawie art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ponieważ wyrok uwzględniający powództwo o uzgodnienie wpisu z rzeczywistym stanem prawnym wywiera skutki dalej idące niż wyrok ustalający, zarówno w zakresie powagi rzeczy osądzonej jak i w zakresie skuteczności. Zgodził się z ustaleniami dotyczącymi przyczyny utraty posiadania spornej nieruchomości przez właścicieli wskazującymi okoliczności powstałe po zakończeniu drugiej wojny światowej. Sąd odrzucił możliwość stosowania przemilczenia (art. 34 ust. 1 lit.a dekretu z 8 marca 1946 r.), ze względu na przejęcie nieruchomości przez państwo o charakterze nacjonalizacyjnym, uznając, że byłoby to sprzeczne z intencją tego aktu prawnego oraz wyłączył dopuszczalność stosowania uchylonej ustawy z 12 marca 1958 roku wobec braku podstawy do orzekania w przedmiocie, dla którego zastrzeżony był tryb administracyjny.

Skarga kasacyjna Skarbu Państwa zastąpiona przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa oparta została na pierwszej podstawie kasacyjnej (art. 398¹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i zarzuciła :

- naruszenie art. 189 k.p.c. w związku z art. 34 ust. 1 pkt a dekretu z 8 marca 1946 r. i art. 9 ustawy z 12 marca 1958 r. przez odrzucenie istnienia interesu prawnego Skarbu Państwa,
- naruszenie art. 9 ustawy z 12 marca 1958 r. (art. 16 według tekstu jednolitego) przez jego niezastosowanie,
- naruszenie art. 1 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 pkt a dekretu z 8 marca 1946 r. przez odmowę uznania nieruchomości składającej się z wymienionych działek zapisanych w księgach wieczystych Kw [...] za nieruchomości opuszczone.

Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę wyroku Sądu Okręgowego przez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu.

Odpowiadając na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanych domagał się m.in. jej oddalenia i zasądzenia na rzecz pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

Rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Konsekwencją przytoczenia w skardze kasacyjnej wyłącznie pierwszej podstawy jest związanie Sądu Najwyższego stanem faktycznym, na którym oparty został zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W związku z tym rozpoznając skargę kasacyjną należy przyjąć ustalone okoliczności odnośnie do utraty posiadania spornych nieruchomości przez pozwanych bądź ich poprzedników prawnych, w szczególności ustalenie, że nastąpiło to po zakończeniu drugiej wojny światowej wskutek ukształtowania systemu politycznego wrogiego patriotycznej działalności właścicieli, stwarzającego dla nich realne zagrożenie. W skardze pojawiają się pewne twierdzenia, które pośrednio godzą w dokonane ustalenia oraz ich kwalifikację prawną, lecz zostały powiązane z art. 1 ust. 1 dekretu o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Przyjmując zatem, że nie naruszają zakazu wynikającego z art. 398³ § 3 k.p.c. ani art. art. 398¹³ § 2 k.p.c., wypada zauważyć, że pojęcie posiadania w rozumieniu art. 1 ust. 1 dekretu było zgodne z obowiązującym (na co skarżący również zwraca uwagę) art. 2228 Kodeksu Napoleona, który nie zamykał posiadania wyłącznie w postaci faktycznego i aktywnego władania. Potwierdza to jego treść „Posiadanie jest utrzymywanie lub używanie rzeczy, albo prawa, które mamy, lub go używamy przez nas samych, albo przez kogo innego /.../”. Jeżeli uwzględni się rodzaj gruntów (do zalesienia) niezrozumiałe stają się wymagania pod adresem właścicieli dokonywania niesprecyzowanych aktów władztwa, skoro ustawa dopuszczała nie tylko „używanie” ale i „utrzymywanie” rzeczy jako stan wystarczający do przyjęcia stanu posiadania przez poprzedników prawnych pozwanych. Tymczasem konieczną przesłankę uznania majątku za opuszczony i następnie nabycia jego własności

przez Skarb Państwa wskutek przemilczenia (art. 34 ust. 1 lit.a) stanowiła utrata posiadania w związku z wojną rozpoczętą 1 września 1939 r.

Dodać należy, że wykonywanie dekretu z 8 marca 1946 r. nie odbywało się żywiłowo, ponieważ już w pierwotnej jego wersji przewidziano utworzenie urzędów likwidacyjnych, na obszarach województw, do których zakresu działania, zgodnie z art. 7 ust. 3, należało:

- a) zabezpieczanie majątków opuszczonych do czasu objęcia ich w zarząd przez właściwe władze,
- b) kontrola i sporządzanie inwentarza takich majątków.

Ponieważ przepisy dekretu miały charakter zabezpieczający, a nie nacjonalizacyjny przewidziano kontrolę sądową przywracania posiadania (art. 20 i 25), ujawnianie stanów prawnych w księgach wieczystych oraz – co szczególnie ważne - tryb postępowania sądowego w sprawach o stwierdzenia nabycia własności przez Skarb Państwa wskutek przemilczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego w składzie Izby Cywilnej z 24 maja 1956 r., I CO 9/56, OSNCK1957/1/1).

Okoliczności faktyczne przytoczone przez sądy orzekające w tej sprawie oraz brak jakichkolwiek dowodów zaliczenia nieruchomości do majątku opuszczonego wyklucza istnienie zasadniczej podstawy żądania ustalenia, że nieruchomości te stały się przedmiotem własności Skarbu Państwa.

Alternatywną podstawę uzyskania prawa własności, Skarb Państwa upatrywał w art. 16 ust. 1 wymienionej już ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi /.../. Niewłaściwe zastosowanie tego przepisu, według argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu tej podstawy polega na odmowie uznania skutków w postaci nabycia prawa własności, które nastąpiło z mocy prawa. Skarżący powołuje się na wypowiedzi przedstawicieli doktryny zgodne z jego zapatrywaniem. Nie można zaprzeczyć istnieniu usprawiedliwionych wątpliwości odnośnie do charakteru nabycia na podstawie powołanego przepisu (art. 16), jednak uwzględnienie wniosków skargi kasacyjnej wymaga uznania, że wykładnia (w istocie chodzi wszak o wykładnię, bez której nie można ocenić zastosowania) dokonana przez sąd była błędna.

Sugerowana przez skarżącego interpretacja art. 16 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. ograniczona do brzmienia tekstu, prowadzi do wniosku, że przepis wyrażał normę nacjonalizacyjną opartą tylko na przesłance władania (niebędącego nawet posiadaniem) ustanowionego w dowolnym czasie przed jej wejściem w życie.

Taki kierunek wykładni zdaje się również wynikać z uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lutego 1991 r., W 5/90, OTK 1991/1/18, stwierdzającej, że w świetle art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. /.../ o przejęciu na własność Państwa nieruchomości rolnych i leśnych (z wyjątkiem określonych w art. 16 ust. 2 ustawy) decydują wyłącznie przesłanki wymienione w powołanym przepisie, a mianowicie:

a) objęcie nieruchomości we władanie Państwa do dnia wejścia w życie ustawy, czyli do dnia 5 kwietnia 1958 r., oraz

b) pozostawanie tych nieruchomości nadal we władaniu Państwa lub przekazanie ich w użytkowanie innym osobom fizycznym lub prawnym, bez względu na okoliczności, w jakich doszło do objęcia nieruchomości przez Państwo.

Trybunał uznał, że przejęciu na własność Państwa podlegają także te nieruchomości, których właściciele do dnia 5 kwietnia 1958 r. dawali wyraz woli odzyskania swej nieruchomości, względnie z przyczyn obiektywnych od siebie niezależnych nie mieli możliwości dochodzenia swoich praw.

Przytoczona na końcu uwaga wyrażała istotę pytania Rzecznika Praw Obywatelskich, stanowiąc przeciwieństwo pierwszej jego części obejmującej zdania spod pkt a i b.

W rozpoznawanej sprawie kwestia ta ma znaczenie ze względu na ustalenia sądów meriti co do przyczyn określonego zachowania się strony pozwanej.

Uchwała Trybunału nie daje natomiast odpowiedzi na pytanie o znaczenie decyzji, o której mowa w obowiązującym wówczas art. 16 ust. 3 ustawy. Kwestia ta podnoszona była natomiast przez RPO i Prokuratora Generalnego wyrażających zapatrywanie, że przejęcie nieruchomości na własność Państwa nie następuje z mocy prawa, lecz na podstawie decyzji właściwego organu administracji państwowej (art. 16 ust. 3).

W związku ze zmianą stanu prawnego i uchyleniem instytucji wiążącej wykładni przepisów ustaw, wymieniona uchwała Trybunału Konstytucyjnego ma znaczenie jurysprudencyjne w zakresie możliwym do pogodzenia z zasadami wykładni przepisów nacjonalizacyjnych dokonywanej pod rządem przepisów Konstytucji RP z 1997 r. W szczególności nie można w pełni podzielić wyrażonych wówczas zapatrywań odrzucających znaczenie obiektywnych przyczyn uniemożliwiających właścicielom dochodzenia swoich praw. Od takiego ściśle formalnego rozumowania prawniczego Sąd Najwyższy odstępował wielokrotnie, dając ostatnio temu wyraz w zdaniu drugim uchwały z dnia 26 października 2007 r. III CZP 30/07, OSNC 2008/5/43.

Wykładnia językowa oderwana od funkcji ustawy wyrażonej już w tytule odzwierciedlającym treść unormowań oraz w przepisach przejściowych nie mogła być wystarczająca już w chwili jej ogłoszenia (wiązała jednak z mocy ustawy), gdyż prowadziłaby do wniosków niemożliwych do zaakceptowania. Zaprzeczałaby racjonalności ustawodawcy interpretacja przepisu uwzględniająca tylko stan władania jako przesłankę upaństwowienia nieruchomości, skoro w ustawie o zasadach wywłaszczenia nieruchomości uchwalonej i ogłoszonej w tym samym dniu, odjęcie własności zostało poddane regułom prawnym dotyczącym zawarcia umowy i określenia odszkodowania. Trzeba zatem uwzględnić, że celem ustawy było uporządkowanie „niektórych” spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego i tego kręgu przedmiotowego dotyczyła uchwała Trybunału Konstytucyjnego. Również wnioskodawca w sprawie W 5/90 ograniczył zakres rozważań do zasadniczych aktów regulujących przeprowadzenie reformy rolnej, tj. dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, dekretu z dnia 28 listopada 1945 r. o przejęciu niektórych nieruchomości ziemskich na cele reformy rolnej i osadnictwa (Dz. U. Nr 57, poz. 321) oraz dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego (Dz. U. Nr 46, poz. 339). Za takim ograniczeniem przemawiała również treść art. 9 ust. 2 ustawy z 12 marca 1958 r.

Ustawa z 12 marca 1958 r. była kolejną próbą porządkowania stanów prawnych nieruchomości objętych zmianami stanu posiadania i własności w trakcie przeprowadzania reformy rolnej (por. art. 17 ust. 1 ustawy) i funkcja ta nie może być obojętna przy rozstrzygnięciu skutków uchylecia art. 16. Okoliczności rozpoznawanej sprawy nakazują w szczególności powrócić jeszcze do ust. 3 omawianego przepisu przyznającego organowi administracji państwowej orzekanie o przejęciu nieruchomości na własność Państwa. Ustawodawca ówczesny nie użył zwrotów wskazujących na przejście własności wskutek jej wejścia w życie, dlatego można zasadnie twierdzić, że derogacja art. 16 po niemal 30 latach obowiązywania oznacza wyczerpanie uprawnień Skarbu Państwa wynikających z przeprowadzenia reformy rolnej w związku ze „skonsumowaniem” – jak określono to w języku prawniczym – przepisu, tzn. wyczerpania się stanów faktycznych uzasadniających orzekanie o przejęciu własności, co było usprawiedliwione tym bardziej, że na Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa nałożono obowiązki sprzedaży gruntów rolnych pozostałych po państwowych gospodarstwach rolnych. Zrozumiałym staje się zatem, dlaczego z obowiązującego systemu prawnego wyeliminowano przepis określający drogę prawną do aktów ekspropriacyjnych związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej w latach 40 ubiegłego wieku.

Do chwili uchylecia mocy wiążącej art. 16 ustawy z 12 marca 1958 r. przepis ten zawierał stosowaną niejednokrotnie (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 października 2007 r. III CZP 46/07, OSNC 2008/3/30) konstrukcję postanawiającą o nabyciu z mocy ustawy lecz połączoną z wydaniem aktu administracyjnego stwierdzającego nabycie. Znaczenie takiego aktu wynika z jego legitymującego charakteru, umożliwiającego wykonywanie prawa rozporządzania rzeczą będącego istotnym atrybutem prawa własności. Nieusprawiedliwione byłoby deprecjonowanie wagi takiego aktu, skoro organ decyzyjny orzekał w nim o istnieniu przesłanek wynikających z przedmiotowego ograniczenia art. 16 zawartego w porządkującej funkcji ustawy.

Postulując orzekanie przez sąd powszechny o przejęciu własności na podstawie określonej w art. 16. skarżący powołuje się na analogię z sytuacją powstałą po uchyleciu dekretu z 8 marca 1946 r. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego, z dnia 25 lutego 1987 r. III CZP 2/87, OSNC 1988/4/46, prawo

własności nabyte przez Skarb Państwa bądź niepaństwową instytucję lub organizację na podstawie art. 34 ust. 1 lit. a lub ust. 3 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich pozostało w mocy i może być stwierdzone przez sąd również po uchyleniu powyższego dekretu /.../ w trybie art. 189 k.p.c. Między tymi unormowaniami zachodzi jednak różnica polegająca na tym, że droga sądowa do stwierdzenia nabycia majątku opuszczonego nie była nigdy kwestionowana, podczas gdy w odniesieniu do ustawy z 12 marca 1958 r. jej epizodyczny charakter wynikał z tytułu, był to już drugi akt normatywny porządkujący przeprowadzenie reformy rolnej a po zmianach ustrojowych 1989 r. własność państwowa nieruchomości rolnych ulegała stopniowemu ograniczaniu. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 8 maja 2002 r., III CKN 762/00, (OSNC 2003/3/4) sąd rozpoznający sprawę z powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie mógł samodzielnie stwierdzić spełnienia przesłanek określonych w art. 16 ust. 1. Nie ma uzasadnionej podstawy, aby uznać, że uchylenie tego przepisu zmieniło stan prawny i przyznało sądom powszechnym kompetencję do orzekania o przejęciu nieruchomości na rzecz państwa. Domniemanie drogi sądowej dla wszelkich roszczeń nieprzekazanych do rozpoznania w innym postępowaniu oznacza również ryzyko powoda, że jego powództwo będzie oddalone ze względu na brak legitymacji materialnoprawnej, usprawiedliwiającej roszczenie.

Trzeci zarzut dotyczy naruszenia art. 189 k.p.c. przez odmowę ochrony prawa powoda domagającego się ustalenia, że przysługuje mu prawo własności. Skarga kasacyjna nie może być uznana w tym fragmencie za uzasadnioną mimo trafnych stwierdzeń o potrzebie szerokiej interpretacji interesu prawnego i poszanowania autonomii powoda w wyborze środka ochrony swego interesu. Zagadnienie to, analizowane ogólnie, nakazywałoby uznać interes skarżącego w uzyskaniu wyroku potwierdzającego jego prawo własności, skoro nie ma żadnego tytułu poza domniemaniami wynikającym z posiadania (art. 341 k.c.). Każdy bowiem właściciel jest prawnie zainteresowany w dysponowaniu tytułem własności, niezbędnym do wykonywania swego prawa i jego ochrony lub tylko w celu zażegnania możliwego sporu. Jeżeli żądanie ustalenia dotyczy prawa własności nieruchomości mającej urządzoną księgę wieczystą, w której jako

właściciel wpisany jest pozwany, art. 10 ustawy o księgach wieczystych jest przepisem szczególnym, pozwalającym przy braku ograniczeń dowodowych uzyskać wyrok będący podstawą wpisu stanu prawnego zgodnego ze stanem rzeczywistym. Spór o prawo własności odmienne od ujawnionego w księdze wieczystej musi być oparte na normie ustawowej pozwalającej na odstępstwo od art. 365 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Została ona zawarta w przepisie szczególnym art. 10 ust. 1 u.k.w.h., dlatego trafnie sąd odwoławczy orzekł, że wyrok wydany na podstawie art. 189 k.p.c. nie realizuje interesu prawnego powoda związanego z przedmiotem sporu, a innych okoliczności wykazujących taki interes powód nie zgłosił. Nie sposób przeto uznać za trafną argumentacji skarżącego odwołującego się do swobody w określaniu własnego interesu prawnego. Odmowa uwzględnienia żądania nie stanowi w tym wypadku ograniczenia prawa do sądu lecz realizację normy prawnej dopuszczającej roszczenie procesowe o wydanie wyroku uwzględniającego powództwo tylko w razie spełnienia się przesłanki zawartej w art. 189 k.p.c.

Brak usprawiedliwionej podstawy skargi wymagał jej oddalenia (art. 398¹⁴ k.p.c.) wraz z zasądzeniem na rzecz pozwanych części kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym (art. 98 § 3 w zw. z art. 102 k.p.c.).